

Блок 2. Україна в процесі боротьби за збереження національної ідеї

Урок 14. Зародження українського національно-політичного руху. Перші політичні партії в Наддніпрянській Україні

Історія України • ПМ • I курс • 1 година

Головна думка

На межі XIX-XX ст. український рух у Наддніпрянщині переходить від культурництва до політичної боротьби. Партії висувають вимоги автономії, соціальних прав, демократичних свобод і поступово - державної самостійності.

На уроці потрібно зрозуміти	Після уроку студент/студентка зможе
умови розвитку руху під владою Росії; громади і студентські гуртки; РУП та інші партії; самостійницька і автономістська течії.	пояснювати ключові поняття; називати основні дати; аналізувати причини й наслідки; робити короткий історичний висновок.

Дата	Що запам'ятати
1891	Братство тарасівців.
1900	створення Революційної української партії.
1900	брошура М. Міхновського «Самостійна Україна».

Матеріал подано як готовий конспект-презентацію: його можна показувати на екрані або роздати студентам для самостійного опрацювання.

1. Карта уроку: логіка вивчення теми

Крок	Питання уроку	Що потрібно запам'ятати
1	Умови розвитку руху під владою росії	причини → перебіг → наслідки → значення
2	Громади і студентські гуртки	причини → перебіг → наслідки → значення
3	Руп та інші партії	причини → перебіг → наслідки → значення
4	Самостійницька і автономістська течії	причини → перебіг → наслідки → значення
5	Значення політизації українського руху	причини → перебіг → наслідки → значення

Проблемне питання

Яке значення мала тема «Зародження українського національно-політичного руху. Перші політичні партії в Наддніпрянській Україні» для розвитку українського суспільства, державності або національної ідеї?

Поняття	Навіщо потрібне на уроці
Автономія	допомагає точно пояснити явище: самоврядування частини держави у внутрішніх справах.
Самостійність	допомагає точно пояснити явище: повна державна незалежність.
Громади	допомагає точно пояснити явище: українські культурно-освітні об'єднання інтелігенції.

2. Історичний контекст

Тема уроку розкриває один із ключових етапів історії України: зародження українського національно-політичного руху. перші політичні партії в наддніпрянській Україні.

Щоб зрозуміти цей матеріал, важливо бачити зв'язок між політичними рішеннями, соціальними змінами, культурою та повсякденним життям людей.

Матеріал подано як конспект-презентацію: визначення, дати, таблиці й схеми можна використовувати для пояснення і самостійного опрацювання.

Історичний фактор	Що він змінює	На що звернути увагу
Умови розвитку руху під владою росії	впливає на владу, суспільство, культуру або економіку	які групи виграли, які втратили, які наслідки залишилися
Громади і студентські гуртки	впливає на владу, суспільство, культуру або економіку	які групи виграли, які втратили, які наслідки залишилися
Руп та інші партії	впливає на владу, суспільство, культуру або економіку	які групи виграли, які втратили, які наслідки залишилися
Самостійницька і автономістська течії	впливає на владу, суспільство, культуру або економіку	які групи виграли, які втратили, які наслідки залишилися

Алгоритм аналізу

1) Назвіть явище. 2) Вкажіть час і місце. 3) Поясніть причини. 4) Назвіть учасників. 5) Сформулюйте наслідки для українського суспільства.

3. Основний зміст теми

Пункт	Пояснення
Громадівський рух	Культурні громади підготували кадри, традиції просвіти і наукової роботи.
Братство тарасівців	Висунуло радикальніші національні ідеї серед молоді.
РУП	Перша політична партія Наддніпрянщини, що почала партійний етап руху.
Самостійники й автономісти	Дискутували: вимагати повної незалежності чи автономії у федеративній державі.
Політизація	Українська справа стала питанням програм, партій, преси і масової агітації.

Проміжний висновок

Історичні події не існують окремо: економіка, влада, культура, війни, соціальні групи й міжнародна ситуація взаємно впливають одна на одну.

Типова помилка

Не зводьте відповідь до переліку дат. Історія вимагає пояснення: чому подія стала можливою, які сили діяли, кого вона посилила або послабила.

4. Причини, перебіг і наслідки

Причина / умова	Як проявлялася	Наслідок
Умови розвитку руху під владою росії	створювала нові можливості або конфлікти для українців	впливала на політичний розвиток, культуру, права або державність
Громади і студентські гуртки	створювала нові можливості або конфлікти для українців	впливала на політичний розвиток, культуру, права або державність
Руп та інші партії	створювала нові можливості або конфлікти для українців	впливала на політичний розвиток, культуру, права або державність
Самостійницька і автономістська течії	створювала нові можливості або конфлікти для українців	впливала на політичний розвиток, культуру, права або державність
Значення політизації українського руху	створювала нові можливості або конфлікти для українців	впливала на політичний розвиток, культуру, права або державність

Запам'ятай формулу відповіді

Повна відповідь з історії має містити не тільки “що сталося”, а й “чому сталося”, “хто брав участь”, “чим завершилося” і “чому це важливо”.

Причини	Подія	Наслідки
передумови, суперечності, інтереси груп	конкретні рішення, війни, реформи або організації	зміни у владі, правах, культурі, території, суспільстві

5. Діячі, організації та суспільні сили

Хто / що	Роль у темі
Микола Міхновський	автор «Самостійної України», представник самостійницької течії.
Дмитро Антонович	один із засновників РУП.

Хто / що	Роль у темі
Сергій Єфремов	діяч українського руху.
Борис Грінченко	письменник, просвітник, громадський діяч.
Студентська молодь	важлива сила радикалізації українського руху.

Методична підказка

Коли називаєте історичну особу або організацію, одразу пояснюйте її дію: створив, очолив, підтримав, заборонив, реформував, проголосив, придушив.

Питання до діяча/організації	Відповідь має містити
Яку мету мав?	політичну, соціальну, культурну або військову мету
Якими методами діяв?	реформи, війна, дипломатія, пропаганда, самоорганізація
Який наслідок?	що змінилося після його/її діяльності

6. Основні поняття

Поняття	Коротке визначення
Автономія	самоврядування частини держави у внутрішніх справах.
Самостійність	повна державна незалежність.
Громади	українські культурно-освітні об'єднання інтелігенції.
Програма партії	документ із цілями та засобами політичної боротьби.

Поняття	Як використати у відповіді
Автономія	Скажіть: «Автономія - це ...», а потім наведіть приклад із теми уроку.
Самостійність	Скажіть: «Самостійність - це ...», а потім наведіть приклад із теми уроку.
Громади	Скажіть: «Громади - це ...», а потім наведіть приклад із теми уроку.
Програма партії	Скажіть: «Програма партії - це ...», а потім наведіть приклад із теми уроку.

Як відповідати

Визначення потрібно не зазубрювати механічно, а пояснювати своїми словами і наводити історичний приклад із теми.

7. Основні дати

Дата / період	Подія / значення
1891	Братство тарасівців.
1900	створення Революційної української партії.
1900	брошура М. Міхновського «Самостійна Україна».
1904	Українська демократична партія.
1905	Українська соціал-демократична робітничка партія.

Хронологічна стрічка

1891 → 1900 → 1900 → 1904 → 1905

Як вчити дати

Дати варто групувати за логікою: передумови → ключова подія → наслідки. Тоді вони не перетворюються на випадковий список.

8. Схема для розуміння

Що відбувається	Механізм	Результат
Громадівський рух	ключові дії та суперечності	історичний результат
Братство тарасівців	ключові дії та суперечності	історичний результат
РУП	ключові дії та суперечності	історичний результат

Схему можна використати як план усної відповіді або як основу для короткого письмового конспекту.

Завдання	Як виконати
Перетворіть схему на текст	кожен рядок схеми запишіть як окреме речення з причинно-наслідковим зв'язком.
Додайте факт	до кожного рядка підберіть дату, особу або приклад із теми.

9. Підсумок уроку

Теза	Пояснення
1. На межі XIX-XX ст.	Це положення треба вміти підтвердити фактом, датою або прикладом із уроку.
2. Тему потрібно розуміти через зв'язок причин, дій учасників і наслідків.	Це положення треба вміти підтвердити фактом, датою або прикладом із уроку.
3. Для повної відповіді використовуйте поняття, дату, приклад і власний висновок.	Це положення треба вміти підтвердити фактом, датою або прикладом із уроку.

Відповідь на проблемне питання

Тема «Зародження українського національно-політичного руху. Перші політичні партії в Наддніпрянській Україні» показує, що українська історія розвивалася через поєднання внутрішніх процесів і зовнішніх викликів. Її значення потрібно оцінювати за впливом на права людей, культуру, державність і національну ідентичність.

Для усної відповіді

Починайте з короткої тези, далі наведіть 2-3 факти, одну дату і завершіть власним історичним висновком.

10. Перевір себе

Рівень	Завдання
Базовий	Дайте визначення 3-4 основних понять уроку. Назвіть 3 ключові дати.
Середній	Складіть хронологічний ланцюжок подій і поясніть, чому вони пов'язані.

Рівень	Завдання
Достатній	Порівняйте дві сили, організації або явища з теми за критеріями: мета, методи, наслідки.
Високий	Дайте аргументовану відповідь на проблемне питання уроку. Використайте щонайменше два факти і одну дату.

Міні-тест	Варіанти відповіді
1. Найважливіше в темі - це...	А лише дата; Б причина, перебіг і наслідки; В тільки прізвища; Г випадковий факт.
2. Повна історична відповідь має містити...	А поняття, дату, приклад і висновок; Б тільки емоцію; В лише цитату; Г тільки переказ назви.
3. Історичне значення події - це...	А її вплив на подальший розвиток; Б місце на сторінці; В складність назви; Г кількість учасників.

Відповіді

1 - Б; 2 - А; 3 - А.